

Industriens Utredningsinstitut

THE INDUSTRIAL INSTITUTE FOR ECONOMIC AND SOCIAL RESEARCH

En lista över Working Papers finns sist i denna studie

Nr 327, 1992

INVENTERING AV KUNSKAP I EG-FRÅGAN

av

Thomas Andersson och Torbjörn Fredriksson

Februari 1992

Postadress
Box 5501
114 85 Stockholm

Gatuadress
Industrihuset
Storgatan 19

Telefon
08-783 80 00
Telefax
08-661 79 69

Bankgiro
446-9995

Postgiro
19 15 92-5

INVENTERING AV KUNSKAP I EG-FRÅGAN

Thomas Andersson
Torbjörn Fredriksson

Industriens Utredningsinstitut (IUI)
Box 5501, 114 85 Stockholm

Februari, 1992

OM BEHOVET AV PERSPEKTIV

Debatten om Sveriges förhållande till EG förs ibland i termer av valet mellan att förbli vid det gamla eller kasta sig in i det nya. Detta gäller inte längre. Västeuropas integration påverkar under alla omständigheter förutsättningarna för det svenska samhället. När vi frågar oss hur våra relationer med EG bör formas är det viktigt med kunskap och information. Detta innefattar behovet av perspektiv - vikten av att inte bli "närsynt" när invanda cirklar rubbas.

Förändringarna i Västeuropa är inga isolerade företeelser. Det europeiska integrationsarbetet är nu starkt drivande i den internationella utvecklingen men utgör samtidigt en reaktion på större och mer allomfattande processer. Bland dessa kan nämnas internationaliseringen av näringslivet, vilken lett till ökad handel inom branscher och även inom företag. Denna utveckling drivs bl a av informations- och kommunikationsteknologin, ett förbättrat transportväsende och ökade erfarenheter av utlandet i allmänhet. De multinationella företagen identifierar sig allt mindre med enskilda länder och utrymmet för den ekonomiska politiken krymper.

Förskjutningar har på samma gång ägt rum i världsekonomin styrkeförhållanden. Industrivaror och tjänster spelar idag en större roll i världshandeln, medan andelarna för råvaror, jordbruksprodukter och livsmedel har krympt. USA och Europa har fått erfara att Ostasien stigit fram som en formidabel konkurrent inom såväl industri- som tjänsteproduktion. De tidigare planekonomierna i Östeuropa har havererat, och nya demokratier tagit form. Dessa möter enorma ekonomiska svårigheter, alltmedan förväntningarna på snabba förbättringar är stora. De fattigaste och ofta skuldtyngda u-länderna har hamnat i skymundan. Motstånd till struktur- omvandling i de industrialiserade länderna och framväxten av ny protektionism bidrar till påfrestningar på det multilaterala handelssystemet, där den hyllade "mest gynnad nationsprincipen" idag är hårt prövad.

Ytterligare ett område som präglas av ökad internationalisering är våra "gemensamma naturresurser" i form av den globala miljön. Östeuropas miljöproblem är högst kännbara i Västeuropa genom gränsöverträdande utsläpp i samband med t ex fossil förbränning och undermåliga kärnreaktorer som i Tjernobyl. Åtgärder mot den befärad förstärkningen av drivhuseffekten, uttunnningen av ozonskiktet och skövlingen av jordens regnskogar kräver vidare samarbete mellan jordens länder.

När vi nu beaktar Sveriges förhållande till EG är det under inflytande av bl a ovan skisserade förlopp. Integrationsprogrammet inom EG syftar till att möta de svårigheter som utvecklingen medfört för Europas del. Genom ökad konkurrens och större skalfördelar hoppas man t ex kunna hävda sig bättre gentemot de ekonomiska giganterna USA och Japan. De institutionella förändringarna inom EG medför samtidigt att ett nytt forum uppstår för hanteringen av internationella frågor. Nya öppningar skapas, liksom nya lösningar och intressekoalitioner.

Vad har Sverige att vinna på en ställning utanför EG? Är det möjligt att selektivt närma sig EG på vissa områden? Vad innebär det å andra sidan att som medlem omfattas av EGs politik, och samtidigt vara med och forma den? Dessa frågor aktualiserar nu en folkomröstning för att medborgarna ska få möjlighet att direkt säga sin mening. Men vilka är egentligen de alternativ som står till buds? Antingen vi går med i EG eller inte medför den pågående utvecklingen stora förändringar. Dessa kommer att te sig olika beroende på från vilken horisont man ser dem. Olika regioner inom landet skiljer sig åt i fråga om näringsliv och naturliga förutsättningar. Inom olika yrken och åldrar har människor varierande behov. Män och kvinnor kan ha olika önskemål i fråga om arbetstid, yrkesval, service, och så vidare.

För att bedöma den pågående utvecklingen, och hur vi i Sverige ska hantera den på klokast möjliga sätt, är det viktigt att ha en bred bas av kunskap. Forskningen utgör här en viktig resurs. Eftersom Sveriges förhållande till EG berör oss alla, är det viktigt med mångfacetterad forskning vilken bedrivs av olika slags institutioner. Samtidigt är det väsentligt med "trovärdighet", att forskningen inte söker tillrättalägga fakta för att gynna egennytan hos enskilda kategorier på samhällets bekostnad. Varje studie är naturligtvis behäftad med osäkerhet och måste underkastas en politisk bedömning i slutändan. Politiska hänsyn skall dock inte tas som utgångspunkt.

Med ett brett forskningsfält som är spritt över skilda institutioner och discipliner uppstår lätt barriärer. Trots att Sverige är ett litet land känner många forskare inte till varandra och kan därför inte utbyta synpunkter eller erfarenheter. Det omkringliggande samhället får än svårare att finna och ta del av deras kunskap. Mot denna bakgrund har Torbjörn Fredriksson vid Industriens Utredningsinstitut kartlagt svenska forskare och utredare inom ekonomi och rättsvetenskap, vilka bedöms aktivt studera olika aspekter på integrationsprocessen i den Europeiska Gemenskapen, och dess effekter på Sverige. Det hade naturligtvis också varit intressant att ta med forskning inom t ex sociologi, statsvetenskap, språkvetenskap med mera. Inventeringen hade också kunnat omfatta Östeuropa. Vi har dock valt att begränsa oss till ekonomi och juridik samt integrationen i Västeuropa för att hålla materialet någorlunda överskådligt.

Den bifogade listan gör inte anspråk på att vara uttömmande. Den ska ses som en preliminär inventering av den resurs den svenska forskningen på området utgör. Kompletterande synpunkter och information tas tacksamt emot. Vi hoppas att listan ska göra det lättare att hitta bland forskarna, och därmed bidra till en bättre underbyggd debatt om Sveriges förhållande till EG.

Stockholm 1992-02-20

Thomas Andersson
Ansvarig för det internationella forskningsprogrammet
Industriens Utredningsinstitut (IUI)

SVENSK EG-FORSKNING

Följande lista är en sammanställning av forskare och utredare vid svenska universitet, forskningsinstitutioner eller liknande som studerar utvecklingen inom EG och dess effekter. Listan omfattar endast områden av ekonomisk eller juridisk karaktär. Utöver namnen ges en kortfattad beskrivning av vilket område som studeras. Institutionerna anges i alfabetisk ordning.

FACKFÖRENINGARNAS FORSKNINGSSINSTITUT (FIEF)

Wallingatan 38
111 24 Stockholm

Tel: 08-24 04 50

Lars Lundberg, professor.

Forskningsområde: Strukturella konsekvenser för industrin av EG-integrationen. Effekter på produktions- och handelsstruktur.

Pär Hansson, ekon dr.

Forskningsområde: Strukturella förändringar inom branscher till följd av integrationsprocessen.

Kerstin Krafft, fil kand.

Forskningsområde: Effekter på olika tjänstesektorer (framför allt byggsektorn) av EG-integrationen.

FINANSDEPARTEMENTET

Rödbodagatan 6
103 33 Stockholm

Tel: 08-763 10 00

Strukturpolitiska avdelningen

Gunnar Wetterberg, dep råd.

Forskningsområde: Makroeffekter på Sverige av EG. Ansvarig för LU-92.

Lars Engström, dep sekr.

Forskningsområde: Näringspolitiska och regionala frågor och EG, har deltagit i arbetet med Långtidsutredningen.

Patrik Joyce, dep sekr.

Forskningsområde: Skattefrågor och EG, har deltagit i arbetet med Långtidsutredningen.

Elin Landell, dep sekr.

Forskningsområde: Utbildningsfrågor och EG, har deltagit i arbetet med Långtidsutredningen.

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Viktoriagatan 30
411 25 Göteborg

Tel: 031-63 10 00

Företagsekonomi (Handelshögskolan i Göteborg)

Sten Jönsson, professor.

Forskningsområde: Institutionella ramen och procedurer för reglering av redovisningspraxis i EG och blivande EG-länder.

Rita Mårtensson, docent.

Forskningsområde: Kulturella likheter och skillnader och hur dessa påverkar svenska företags möjligheter att göra affärer i EG.

Nationalekonomi (Handelshögskolan i Göteborg)

Clas Wihlborg, professor.

Forskningsområde: Valutaunionen, regelsystem för de finansiella marknaderna.

Björn Gustafsson, docent.

Forskningsområde: Inkomstfördelning och EG.

Mario Zejan, ekon dr.

Forskningsområde: De svenska multinationella företagens spridning och effekter av EG.

Dominique Anxo, fil dr.

Forskningsområde: Arbetsmarknaden och EG.

Rättsvetenskap (Handelshögskolan i Göteborg)

Per Cramér, M.A. International Affairs.

Forskningsområde: Neutralitetspolitik och europeisk integration ur rättsligt perspektiv. Kursansvarig för EG-rätt.

Övrigt: Akademiskt ansvarig för European Documentation Centre (EDC) i Göteborg med tillgång till allt officiellt EG-material.

HANDELNS UTREDNINGSINSTITUT (HUI)

Regeringsgatan 58
105 61 Stockholm

Tel: 08-791 54 70

Lars Jakobsson, fil dr.

Forskningsområde: Effekter av EG på svensk parti- och detaljhandel.

Jürgen Reichl, ekon dr.

Forskningsområde: Effekter av EG på svensk parti- och detaljhandel.

HANDELSHÖGSKOLAN I STOCKHOLM

Sveavägen 65
Box 6501
113 83 Stockholm

Tel: 08-736 90 00

Institutionen för Finansiell Ekonomi

Marianne Nessén, civ ek.

Forskningsområde: EMS och ECU.

Institutionen för Internationell Ekonomi och Geografi

Magnus Blomström, professor.

Forskningsområde: Handelseffekter, effekter på industristrukturen i EG, konkurrensfrågor och investeringsfrågor.

Lars Nabseth, professor.

Övrigt: Ansvarar för EG-kursen på skolan.

Helene Norberg, civ ek.

Forskningsområde: Handelseffekter av EG-medlemskap.

Institutionen för Internationellt Företagande (IIB)

Jan-Erik Vahlne, professor.

Forskningsområde: De svenska multinationella företagens positionering inför EGs inre marknad.

HÖGSKOLAN I ÖSTERSUND

Box 373
831 25 Östersund

Tel: 063-15 53 00

Lars-Inge Ström, fil dr.

Forskningsområde: Effekter av den europeiska integrationen på lokalsamhället.

INDUSTRIENS UTREDNINGSSINSTITUT (IUI)

Box 5501
114 85 Stockholm

Tel: 08-783 80 00

Lars Oxelheim, professor.

Forskningsområde: Nordiska finansiella marknader, utlandsinvesteringar och EG.

Per Lundborg, docent.

Forskningsområde: Arbetsmarknaden och EG.

Thomas Andersson, ekon dr.

Forskningsområde: Effekter av den europeiska integrationen på svenska utlandsinvesteringar och svensk utrikeshandel.
Relationer mellan Europa och Ostasien.

Övrigt: Ansvarig för IUIs internationella forskningsprogram.

Eugenia Kazamaki Ottersten, fil dr.

Forskningsområde: Arbetsmarknads- och rekryteringsfrågor samt kvinnornas situation i EG.

Pontus Braunerhjelm, jur kand.

Forskningsområde: EGs påverkan på de nordiska storföretagens investeringar och produktionslokaliseringar samt effekter för svensk småföretagsindustris konkurrenskraft i ett internationellt perspektiv.

Gunnar Fors, civ ek.

Forskningsområde: Svenska utlandsinvesteringar och EG.
Övrigt: Ansvarig för EG-kursen vid Cityuniversitet.

Niklas Arvidsson, civ ek.

Forskningsområde: Svenska utlandsinvesteringar och EG.

Torbjörn Fredriksson, civ ek.

Forskningsområde: Svenska utlandsinvesteringar och EG.

INSTITUTET FÖR UTLÄNDSK RÄTT

Box 5501
114 85 Stockholm

Tel: 08-783 80 00

Hans Stenberg, docent.

Forskningsområde: EG-rätt; principer och funktion ur företagssynpunkt.

Peter Sundgren, jur kand.

Forskningsområde: Internationell skatterätt och EG.

KOMMERSKOLLEGIUM

Box 1209
111 82 Stockholm

Tel: 08-791 05 00

3:e Utrikeshandelsbyrån

Fritz Andersson, kommerseråd.

Specialområde: EGs gemensamma varumarknad och handelspolitik.

Christer Arvius, kommerseråd.

Specialområde: Harmonisering av tekniska föreskrifter och standarder, provning och kontroll samt C-märkning.

Margareta Norqvist, avd dir.
Specialområde: EGs handelspolitik.

Henric Stjernqvist, avd dir.
Specialområde: EG-direktiv och förordningar samt rapporter och förslag från EGs institutioner.

LINKÖPINGS UNIVERSITET

Universitetsområdet Valla Tel: 013-28 10 00
581 83 Linköping

Ekonomiska institutionen, Tekniska fakulteten

Anders Törnvall, docent.
Övrigt: Ansvarig för "EG- och Öststatskursen" för studenter i industriell marknadsföring.

Klas Moberg, civ ek.
Forskningsområde: Företagsetableringar i Europa.

LUNDS UNIVERSITET

Box 117 Tel: 046-10 70 00
221 00 Lund

Juridiska institutionen

Lennart Pålsson, professor.
Forskningsområde: EG-rätt och EGs internationella privaträtt.

Henrik Norinder, jur kand.
Forskningsområde: Offentlig upphandling.

Carl-Mikael von Quitzow, jur kand.
Forskningsområde: Institutionella frågor kring fria rörligheten av varor, konkurrensrätt och jordbruksrätt.

Nationalekonomiska institutionen

Göte Hansson, docent.

Forskningsområde: Integration och konkurrenspolitik samt harmoniseringsfrågor.

Inga Persson, docent.

Forskningsområde: Ekonomisk integration och social harmonisering ur kvinnoperspektiv.

Yves Bourdet, fil dr.

Forskningsområde: Industri- och konkurrensfrågor, harmoniseringsfrågor samt arbetsmarknaden och EG.

Lennart Petersson, fil dr.

Forskningsområde: Integrationens påverkan på den svenska utrikeshandeln.

Åsa Weibull, fil kand.

Forskningsområde: EGs jordbrukspolitik.

NÄRINGS- OCH TEKNIKUTVECKLINGSVERKET (NUTEK)

Liljeholmsvägen 32
117 86 Stockholm

Tel: 08-775 40 00
08-744 95 00

Internationell Analys

Lennart Stenberg, civ ing.

Forskningsområde: Ansvarig för arbetet kring internationell industrirelaterad FoU och EG.

Hans Andersson, civ ek.

Forskningsområde: Internationell industrirelaterad FoU och EG.

Barbro Atlestam, fil lic.

Forskningsområde: Internationell industrirelaterad FoU och EG.

Gunnel Dreborg, fil mag.

Forskningsområde: Internationell industrirelaterad FoU och EG.

STOCKHOLMS UNIVERSITET

Universitetsvägen 10
106 91 Stockholm

Tel: 08-16 20 00

Företagsekonomiska Institutionen

Victor Pestoff, fil dr.

Forskningsområde: Gemensamma marknadens påverkan på konsumentens inflytande efter 1992.

Institutet för Europeisk Rätt

Ulf Bernitz, professor.

Forskningsområde: Europeisk Integrationsrätt. Relationer mellan Sverige och EG ur rättslig synvinkel.

Per Hallström, docent.

Forskningsområde: GATT och EGs institutioner.

Gertrud Ivri, jur kand.

Forskningsområde: EGs bankrätt.

Kay Mannheimer, jur kand.

Forskningsområde: EGs miljö rätt.

Muhammed Sideek

Forskningsområde: Fria kapitalrörelser.

Ola Viklund, jur kand.

Forskningsområde: EGs och Sveriges institutionella system.

Nils Wahl, jur kand.

Forskningsområde: EGs konkurrensrätt och nationell rätt.

Institutet för Internationell Ekonomi

Lars Svensson, professor.

Forskningsområde: Internationell finansiell ekonomi, penning- och växelkurspolitik, EMS och ECU.

Harry Flam, docent.

Forskningsområde: Mikroeffekter av EG.

Carl B. Hamilton, docent.
Forskningsområde: Handelseffekter av EG.

Institutet för Social Forskning

Lena Schröder, fil dr.
Forskningsområde: Migration av arbetskraft med olika kompetens -
Norden och EG.

Hjördis D'Agostino, fil kand.
Forskningsområde: Kvinnornas situation på EGs arbetsmarknad.

STUDIEFÖRBUNDET NÄRINGS LIV OCH SAMHÄLLE (SNS)

Box 5629
114 86 Stockholm

Tel: 08-23 25 20

Birgitta Swedenborg, fil dr.
Forskningsområde: Konsekvenser på livsmedelsområdet till följd av en
svensk EG-anlutning. Interna marknadens påverkan
på multinationella företags länderval.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Box 7603
103 94 Stockholm

Tel: 08-24 33 00

Bengt-Göran Lewenhaupt, civ ek.
Forskningsområde: Ansvarig för utredningsverksamheten kring Bankerna
och EG.

Tomas Thorsén, civ ek.
Forskningsområde: Finansiella frågor och konsekvenser för bankerna av
EG.

SVERIGES LANTBRUKSUNIVERSITET

Ulltuna
750 07 Uppsala

Tel: 018-67 10 00

Olof Bolin, professor.

Forskningsområde: Svensk jordbrukspolitik inför EG.

Ewa Rabinowicz, docent.

Forskningsområde: EGs jordbrukspolitik.

SVERIGES RIKSBANK

Brunkebergstorg 11
103 37 Stockholm

Tel: 08-787 00 00

Sigvard Ahlzén, fil pol mag.

Forskningsområde: Samordning av statistikhantering mellan EG och Sverige.

Kerstin Mitlid, fil kand.

Forskningsområde: Ekonomiskt och monetärt samarbete, EG/Sverige.

Lars Nyström, dir.

Forskningsområde: Finansiella lagstiftningen i EG - konsekvenser för Sverige.

Övrigt: Chef för finansmarknadsavdelningen på Riksbanken.

UMEÅ UNIVERSITET

901 87 Umeå

Tel: 090-16 50 00

Center för EG-rätt (Rättsvetenskapliga institutionen)

Andrew Evans, tf professor.

Forskningsområde: Lagstiftning i Polen, Sverige och EG. Regionalpolitik och EG, mm.

Per Falk, docent.

Forskningsområde: Lagstiftning i Polen, Sverige och EG. Regionalpolitik och EG, mm.

Su Xia Feng, jur kand.

Forskningsområde: Antidumping, Kina och EG.

Företagsekonomiska Institutionen (Handelshögskolan i Umeå)

Leif Lindmark, professor.

Forskningsområde: Småföretagens internationalisering och anpassning till EG "92".

UPPSALA UNIVERSITET

Tel: 018-18 25 00

Juridiska Institutionen

Box 513

751 20 Uppsala

Göran Lisén, docent.

Forskningsområde: EG-rätt.

Susanne S:t Clair Renard, jur kand.

Forskningsområde: Tjänsteprestationer inom EG.

Nationalekonomiska Institutionen

Box 512

751 20 Uppsala

Christos Papahristodoulou, fil dr.

Övrigt: Ansvarar för EG-undervisningen i Uppsala.